

Publicerad 12 augusti 2011 kl. 04:00

Skimrande utsatthet

Leif Holmstrand och Jonas Örtenmark: Darger reviderad

boken. **Vem är Henry Darger?** Jag tar hjälp av Wikipedia och lär mig att han är en av de mest hyllade amerikanska outsiderkonstnärerna. Det flödar av bilder på nätet: märkliga sagoaktiga illustrationer av kjolklädda flickor i blomstrande omgivningar, sockersöta men med överrumplande hotfulla och våldsamma inslag.

Darger reviderad

Leif Holmstrand och Jonas Örtenmark

Drucksache

De kommer från hans voluminösa verk "The Story of the Vivian Girls, in what is known as the Realms of the Unreal", ett manuskript på femtontusen sidor som hittades först efter den 81-årige Dargers död.

Att jag tidigare haft noll relation till Darger är något av ett problem när jag läser *Darger reviderad*, ett poetiskt samarbete mellan *Leif Holmstrand* och *Jonas Örtemark* som kretsar kring den produktive särlingen och hans verk. Inte för att djupa Darger-insikter är ett krav, men något slags hum vore en god utgångspunkt.

Nu möter splittrade textfragment där detaljerade skildringar av massakrerade pojkar och flickor tas om på repeat. Jag klarar knappt av att läsa dem – kanske är jag särskilt känslig i ljuset, eller borde man hellre säga mörkret, av händelserna i Norge, så att gränsen för vad jag tål av uppsprättade barnlik har flyttats bakåt. Men våldsbilderna kan ändå ha sin relevans, särskilt som barns utsatthet tydligt var det som låg författaren och konstnären närmast om hjärtat.

"Darger reviderad" börjar med ett suggestivt anrop till Henry och barnet inom oss och fortsätter att porträttera myten Darger och hans fiktion från olika synvinklar: biografiskt, lyriskt, fantasifyllt. Det är en text som kränger och hela tiden ändrar skepnad, från röriga ordanhopningar där raderna överkorsar varandra och pockande versalströmmar till stillsamma dagboksanteckningar med filosofiska väderbetraktelser.

Jag skulle ha velat kasta om ordningen på boken och börjat i slutet, vid det mycket vackra stycke dramatik där den åldrande Henry Darger presenteras och går i dialog med sina skapelser. Här sjunger en kör av flickor uppfordrande och offret ges röst i Elsie Paroubeks gestalt, den femåriga flicka som mördades 1911 och vars tidningsbild Darger var besatt av: "När jag andas ut blir det storm, min sista suck, en apokalyps. Men miraklet sker: jag andas in igen. Och världen finns."

Här får jag den dunkelt sago-skimrande nyckel till Dargers värld som öppnar upp den övriga texten.

Ann Lingebrandt

annlingebrandt@hotmail.com